Nr 26

Näringsutskottets betänkande i anledning av motion angående tryckningen av postgiroinbetalningskort.

Ärendet

I motionen 1972:1345 av herrar Nordgren (m) och Oskarson (m) hemställs att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t anhålla att postverket anmodas avstå från det genom postbanken utfärdade kravet på särskilt avtal med tryckerier som önskar utföra tryckning av och tilltryck på de nya postgiroinbetalningskorten.

Postbanken har avgivit remissyttrande över motionen.

Motionen

Med utgångspunkt i en skrivelse från postbanken till tryckeriföretagen rörande krav på avtal mellan postbanken och tryckeri som fortsättningsvis önskar trycka postgiroinbetalningskort hävdar motionärerna att postbanken skapat monopol på tryckning av och tilltryck på sådana kort. Motionärernas uppfattning är att varje tryckeri kan klara uppgiften och att postbankens åtgärd därför är överflödig. Postbanken bör, menar de, avstå från kravet på avtal; härigenom skulle snabbare leveranser av inbetalningskort bli möjliga.

Remissyttrandet

Postbanken anför i sitt yttrande inledningsvis att de ändrade villkoren för framställning av inbetalningskort för postgirorörelsen är föranledda av de krav som måste uppfyllas för att den optiskt läsande och sorterande utrustning som för närvarande är tillgänglig på marknaden skall fås att fungera tillfredsställande. Postgirot har baserat hela sin dokumentbehandling i en förestående omläggning till automation på den s. k. OCR-tekniken. Den systemlösning som kommer att tillämpas står, säger postbanken, helt i överensstämmelse med de nationella och internationella rekommendationer som finns på området. Detta gäller bl. a. sådana faktorer som typsnitt, blankettformat, papperskvalitet, färger samt bredd- och höjdsteg. Genom en noggrann bevakning av det utvecklingsarbete som pågår på området försöker postbanken kontinuerligt dra nytta av den tekniska utvecklingen för att dels förbättra kundservicen, dels ytterligare öka rationaliteten. Om inbetalningskorten meddelas följande:

Postgirot kommer i fortsättningen att ha tre huvudtyper av inbetalningskort, nämligen typ A, typ B och typ C.

Inbetalningskort A är avsett att fyllas i för hand eller med skrivmaskin. Dessa kort trycks enbart av Postverkets tryckeri och tillhandahålls endast på postanstalterna. Korten får inte lämnas ut för tilltryck.

Inbetalningskort B är försett med tilltryck av mottagarens namn, kontonummer och stundom belopp. Dessutom är alltid kontonumret förtryckt i det optiska läsfältet. På grund av tilltrycket i läsfältet får endast de tryckerier som uppfyller Postbankens krav trycka korten. Kravet på precision i detta tilltryck måste nämligen ställas mycket högt. Korten kompletteras i läsfältet av postgirokontoret med beloppet före den optiska läsningen.

Inbetalningskort C är helt förtryckt i läsfältet och kan läsas direkt av de optiska läsarna utan kodning på postgirokontoret. Precisionskraven är desamma som för B-korten.

För att postgirot skall klara den dagliga bokföringen av den stora volymen inbetalningskort är det en absolut förutsättning att B- och C-korten, som kommer att utgöra ca 85 % av kortvolymen, trycks exakt enligt kravspecifikationen så att bearbetningen vid postgirokontoret kan fungera friktionsfritt.

För den ej initierade kan det, säger postbanken, förefalla som om det inte skulle vara svårt att uppfylla kraven på tryckets precision. Postbankens praktiska erfarenhet, som går tillbaka till år 1964, anses emellertid tala för motsatsen. Det har befunnits vara nödvändigt att begränsa blankettframställningen till de tryckerier som kan sätta in erforderliga resurser och garantera en produkt som uppfyller de uppställda kraven. Antalet transaktioner inom postgirot är i genomsnitt ca en miljon per dag och dagar med toppbelastning mer än tre miljoner. Tidspressen är hård och kraven på säkerhet höga. Det vore därför, anförs det, oförsvarligt att grunda rutinernas funktionering i ett automatiserat system på enbart förhoppningen att tryckerierna skall framställa dokumenten enligt gällande krav. Postbanken har ansett det vara en självklar skyldighet mot kunderna att så långt det är möjligt säkra en störningsfri drift och har därför valt ordningen med avtalsreglering. Om sina relationer till tryckerierna anför postbanken:

Med anledning av att motionärerna gör gällande att Postbanken skapat en monopolsituation när det gäller tryckning av och tilltryck på postgirots inbetalningskort, vill vi framhålla, att Postbanken uppmanat tryckerier som i fortsättningen önskar trycka inbetalningskort och som har tekniska resurser för att uppfylla de nya kvalitetskraven, att skriftligen ta kontakt med banken. Detta skedde genom den av motionärerna åberopade skrivelsen av den 8.5.1970, som expedierades till landets samtliga tryckerier – – –. Något över 100 tryckerier har följt denna uppmaning. Av dessa har avtal träffats med 50 st spridda över hela landet. Avtalsdiskussioner pågår med ytterligare 45 tryckerier. 12 tryckerier har förklarat sig inte längre intresserade men fungerar i stället som förmedlare av beställningar.

Slutligen meddelas att leveranstiden för postgiroinbetalningskort nedbringats till ca 14 dagar och att snabbare leverans i regel kan ordnas i brådskande fall.

Till sitt yttrande har postbanken fogat specifikationer av de tekniska kraven i fråga om papper och tryckning, avtalsformulär och kopior av cirkulärskrivelser till tryckerierna.

Utskottet

Inför en planerad omläggning till automatiserad dokumentbehandling har postbanken infört krav på att de tryckerier som vill utföra tryckning av och tilltryck på inbetalningskort för postgirot skall i avtal med postbanken förbinda sig att iakttaga vissa regler i fråga om tryckningens utförande. Motionärerna anser att kravet på avtal är överflödigt och att postbanken därigenom har skapat en monopolsituation som bör upphävas.

Mot bakgrund av den information som postbanken lämnat i sitt remissyttrande till utskottet framstår kravet på avtal som motiverat och uttalandet om monopolisering som obefogat. Motionen ger enligt utskottets mening icke anledning till något initiativ från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1972:1345.

Stockholm den 25 april 1972

På näringsutskottets vägnar

C.G. REGNÉLL

Närvarande: herrar Regnéll (m), Börjesson i Glömminge (c), Bengtsson i Landskrona (s), Andersson i Örebro (fp), Haglund (s), Andersson i Storfors (s), Gustafsson i Byske (c), Rask (s), Ericsson i Åtvidaberg (fp), Wååg (s), Hovhammar (m), Jonsson i Husum (s), fru Hambraeus (c), fru Hansson (s) och herr Hallgren (vpk).

Göteborgs Offsettryckeri AB 72 1346 S Stockholm 1972